

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 05.02.2024

§ 58

Otto-oikeuden käyttäminen kaupunkiympäristölautakunnan päätökseen 25.1.2024 § 4 "Osallistuminen Interreg-hankkeeseen koskien talvikävelyn ja -pyöräilyn olosuhteiden parantamista"

4374/00.01.03.00/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Liikenneinsinööri Juhana Polojärvi p. 044 482 6402

Kestävän liikkumisen asiantuntija Aliisa Heinäaro p. 044 416 3307

Suunnittelupäällikkö Pirkko-Leena Jakonen, p. 044 416 3503

Päätös

Päätösehdotus hylättiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kynnäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää hyväksyä osallistumisen Interreg-ohjelman hankkeeseen "Baltic Sea region Active mobility Solutions – in darkness and all weather conditions (BATS)".

Tämän asian osalta pöytäkirja tarkastetaan heti.

Käsittely

Asian käsittelyn yhteydessä II varapuheenjohtaja Jorma Ratia teki hylkäysehdotuksen. I varapuheenjohtaja Kalle Aaltonen kannatti tehtyä hylkäysehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että oli tehty kannatettu esittelijän päätösehdotuksesta poikkeava ehdotus, minkä johdosta tulee äänestää. Selostus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestys ehdotuksen: Ne, jotka kannattavat esittelijän pohjaehdotusta äänestävät JAA, ja ne, jotka kannattavat Ratian hylkäysehdotusta, äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 3 JAA-ääntä (Lampinen Minna, Kaikkonen Jouni, Hildén Sirkku) ja 7 EI-ääntä (Nieminen Erkki, Aaltonen Kalle, Talja Martti, Ratia Jorma, Nieminen Mira, Putula Toni, Bruneau Milla). Äänestyslista otettiin pöytäkirjan liitteeksi.

Puheenjohtaja totesi hylkäysehdotuksen tulleen hyväksytyksi.

Perusteluosa

Kaupunkiympäristölautakunta hylkäsi äänestyksen jälkeen kokouksessaan 25.1.2024 (§ 4) kaupungin osallistumisen Interreg-ohjelman hankkeeseen "Baltic Sea region Active mobility Solutions – in darkness and all weather conditions (BATS)". Kaupunkikehitysjohtaja Olli Alho on viranhaltijapäätöksellään 31.1.2024 (§ 2) käyttänyt otto-oikeutta ja asia siirtyi kaupunginhallituksen ratkaistavaksi.

Kaupunkiympäristölautakunnan kokouksen jälkeen on selvitetty kansallisen vastinrahoituksen hakemista kattamaan osan kaupungille jäävistä kustannuksista sekä täydennetty perustelutekstiä ja lisätty siihen tietoja hankkeesta kaupungille tulevista hyödyistä.

Kaupunki on yli kahden vuoden ajan valmistellut osallistumista EU:n Interreg Baltic Sea Region -ohjelmaan kuuluvaan hankkeeseen "Baltic Sea region Active mobility Solutions – in darkness and all weather conditions (BATS)". Hankkeessa mukana olevat seitsemän kaupunkia edustavat Itämeren alueen eri osia. Kaupunkien kokemat ongelmat ja osaaminen vaihtelevat runsaista lumiolosuhteista liukkauden torjuntaan vaihtelevissa sääolosuhteissa ja valaistuksen optimointiin sulana, mutta pimeänä vuodenaikana. Parhaiden kokemusten jakamista ja uusien toimintamallien ja työkalujen kehittämistä tukevat lisäksi projektikumppaneina toimivat kolme yliopistoa ja kaksi kansalaisjärjestöä. Hanke on kestoaltaan kolmivuotinen.

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on antaa kaupungeille ja muille paikallisille julkisille toimijoille uutta teknistä tietoa, työkaluja ja menetelmiä edistää aktiivista liikkumista kävellen ja pyöräillen vuodenajasta riippumatta. BATS-hanke korostaa ympärivuotisen aktiivisen liikkumisen konseptia (year-round active mobility YRAM) liikkumisympäristön suunnittelussa ja kunnossapidossa.

Hankkeen tarve on syntynyt siitä, että Itämeren alueella talven olosuhteet vähentävät aktiivista liikkumista 50–85 %. Uusimman tutkimustiedon mukaan suurin syy tähän laskuun ei ole ilmasto-olosuhteet sinänsä, vaan paikallinen liikkumiskulttuuri ja asukkaiden kokema huono teiden kunnossapito ja turvattomat liikenneolosuhteet. Aktiivisen liikkumisen tukeminen ympärivuotisesti vahvistaa liikunnallista elämäntapaa kaikkine terveys- ja ympäristöhyötyineen ja tehostaa kävelyyn ja pyöräilyyn jo tehtyjen investointien hyödyntämistä.

Mitä hankkeessa tehdään

Hankkeessa kehitetään, testataan, parannetaan ja otetaan käyttöön kaupungeille ja muille julkisille toimijoille tarkoitettu arviointimenetelmistä, käyttöönottostrategioista ja seurantamenetelmistä koostuva ”työkalupakki”. Sen tarkoitus on tehostaa olemassa olevan tiedon käyttöä ja antaa uusia näkökulmia kustannustehokkaimmista keinoista parantaa ympärivuotisen aktiivisen liikkumisen edellytyksiä kaupunkiympäristössä. Hankkeen toisessa osassa valmistellaan opas toimista ja strategioista, joilla asukkaita voidaan tukea ja kannustaa aktiiviseen liikkumiseen myös talviolosuhteissa. Molempia ratkaisuja testataan ja niiden toimivuutta arvioidaan paikallisilla kokeiluilla seitsemässä Itämeren kaupungissa keskittyen infraan, liikenteenohjaukseen, teiden kunnossapitoon ja käyttäytymisen muutokseen. Testatut ja parannellut ratkaisut siirretään kumppaniorganisaatioiden ja muiden alueiden ja kuntien käyttöön.

Lahden osuus ja rahoitus

Hankkeen valmistelussa Lahden kaupungille suunniteltu työosuus liittyy niin hankkeen ratkaisuihin toimivien työkalujen kehittämiseen kuin Lahdessa toteutettaviin pilotteihin. Lahti osallistuu ympärivuotisen aktiivisen liikkumisen diagnostiikkatyökalun kehittämiseen ja testaukseen yhdessä Aalto-yliopiston kanssa. Lahdessa toteutettavat pilotit on puolestaan suunniteltu tukemaan kaupungin tarpeita ja ajankohtaisia suunnittelukohteita. Kaupunki saa vuosittain runsaasti palautetta talvikunnossapidosta ja palautteen käsittely on haastavaa. BATS-hankkeen pilotissa talvikunnossapidon ongelmakohtiin pyritään vaikuttamaan nykyistä nopeammin hyödyntämällä pelillistävästä mobiilisovelluksesta ja talviagenteiksi rekrytoitavia aktiivisia asukkaita. Lahdessa toteutettava toinen pilotti liittyy puolestaan liikennevalojen optimointiin, millä osaltaan

varaudutaan keliolojen mahdollisesti suurempaan vaihteluun tulevaisuudessa.

Tässä Interreg-ohjelmassa Euroopan aluekehitysrahaston tukiosuus on 80 %, minkä lisäksi kaupunki hakee kansallista vastinrahoitusta sitä koordinoivalta Uudenmaan liitolta. Kansallinen vastinrahoitus voi kattaa enimmillään 70 % EU:n rahoitusosuuden jälkeen jäävästä omarahoitusosuudesta. Lahden kaupungin kokonaisbudjetti hankkeessa on noin 400 000 €, mistä kaupungin omarahoitusosuudeksi jää mahdollisesti myönnettävän vastinrahoituksen jälkeen 24 000–80 000 euroa jakautuen kolmelle vuodelle. Kaupungin rahoitusosuudesta osa katetaan omalla työllä. Suoraan projektille palkataan yksi henkilö, jonka palkkauskustannukset sisältyvät näihin lukuihin.

Miksi Lahden kannattaa osallistua

Hanke on kaupungin strategian mukainen. Parantamalla kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita pimeänä aikana ja huonojen keliolosuhteiden kaudella lisäämme kestävästi hyvinvointia ja edesautamme hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista. Hankkeen tavoitteena on kehittää menetelmiä, joiden käytöllä pystytään vastaamaan seuraaviin strategian mitattaviin tavoitteisiin:

- Lahti on hiilineutraali 2025
- keskustan viihtyisyys kasvaa
- lasten ja nuorten terveelliset elintavat, turvallisuuden ja osallisuuden kokemukset sekä koettu hyvinvointi paranevat
- matalan kynnyksen liikunta- ja kulttuurimahdollisuuksien saavutettavuus paranee
- aktiivisesti osallistuvien asukkaiden määrä ja osallistumismahdollisuudet lisääntyvät

- lahtelaiset ovat terveempiä ja liikkuvat enemmän
Parantamalla pimeän ajan ja huonojen keliä kävely- ja pyöräilyolosuhteita saamme myös kaikkina vuodenaikoina paremmin hyödynnettyä rakennettua kävely- ja pyörätieverkostoa. Lahdessa on laadittu kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelma (SUMP) osana Lahden suunta -työtä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ohjelman 25.1.2021. Ohjelman yhtenä tavoitteena on "Kävelyn ja pyöräilyn väylien talvikunnossapidon kehittäminen".

Kestävän liikkumisen edistämistyössä on saadun palautteen perusteella tunnistettu tarpeita parantaa kunnossapitoa tukemaan erityisesti ikääntyvän väestön ja liikuntarajoitteisten sekä koululaisten itsenäistä liikkumista. Ote Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelmasta 2017-2020: "Myös muut tärkeät pyöräily-yhteydet esimerkiksi kouluihin ja muihin keskeisiin kohteisiin otetaan huomioon. Lisäksi huomiota kohdistetaan jalankulun reittien kunnossapitoon tärkeillä reiteillä". Tärkeä kehittämiskohde on myös jalankulku- ja pyöräilyväylien valaistuksen parantaminen tukemaan liikkumista pimeänä aikana. Tämä asia on noussut esiin asukaspalautteissa ja kokonaisuus on myös yksi BATS-hankkeen teemoista.

Esitetyn hankkeen tuloksista on hyötyä sekä uusien ja kunnostettavien väylien suunnitteluratkaisujen valinnassa että kunnossapidon menetelmien kehityksessä. Hankkeen ajan kaupungilla työskentelee kolme vuotta hankkeeseen palkattava projektipäällikkö, joka on merkittävä lisäresurssi kehittämistyöhön. Kaupunki saa käyttöönsä kaikkien hankekumppanien tutkimus- ja kokemustiedon ja voi nostaa hankkeen sisällä ratkaistavaksi täällä erityisesti ilmenneitä ongelmia. Hankkeessa mukana olevat kolme

yliopistoa varmistavat riittävät tutkimusresurssit pimeän ja huonojen keliolosuhteiden ajan kestävästi liikkumisen ratkaisujen löytymisessä.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote: kaupunkiympäristölautakunta, valmistelijat